

Verslag van de 30ste Veterinaire Informatiedag voor Seniordierenartsen

29 november 2023, 'De Engel' in Houten

Om 11 uur stipt opende Jan Peelen de dag en hij noemde de aanwezigen "een stabiele factor in de maatschappij"! Hij gaf het woord aan

Sophie Deleu, voorzitter KNMvD

Zij blikte met ons terug op het jaar 2023 en keek vooruit naar 2024. Op dit moment telt de Maatschappij 3259 leden. Ruim de helft daarvan is werkzaam in de sectoren Paard en Gezelschapsdieren. In het afgelopen jaar is er een onderzoek gedaan naar de kwaliteitsborging van de Nederlandse dierenarts. Er is een poging gedaan om "Duurzaam werken" onder de aandacht te brengen. Dan is er de autonomie van dierenartsen, die werkend binnen de grote ketens, onder druk blijkt te staan. Intussen zijn alle commissies weer op sterkte op één na (Landbouwhuisdieren).

Voor 2024 is er fors bezuinigd: het bureau is van 30 fte naar 10 fte gebracht. Per 1/1/2024 vertrekt de directeur en hij zal niet worden opgevolgd. Het bureau gaat verhuizen en de financiën zijn op orde. Er wordt gewerkt aan het Veterinaire Tucht recht terugbrengen naar de beroepsgroep. Ook aan het imago verbeteren in de sociale media: de dierenarts zou een geldwolf zijn. Bij de landbouwhuisdieren wordt er gewerkt aan dierwaardigheid.

Een vraag uit de zaal: "Wat is het standpunt van de Maatschappij ten aanzien van de Wolf?"
Antwoord: "Gehouden dieren moeten beschermd worden" en lees het hele antwoord op de website.

Sophie reikte twee zilveren speldjes uit een collega's die 40 jaar dierenarts zijn. Voor twee collega's die 50 jaren dierenarts zijn had zij gouden speldjes.

Prof. dr. J.A. (Arjan) Stegeman: 'Vogelgriep in Vogelvlucht'

Professor Stegeman is hoogleraar aan de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht.

Vogelgriep (Highly Pathogenic Avian Influenza, HPAI) wordt veroorzaakt door een RNA virus uit de familie Orthomyxoviridae. Het kan weken tot maanden in koud water overleven. Bovendien kan het virus vaak muteren en eenvoudig stukken van de acht genen onderling uitwisselen. Door de mutaties kan het van een milde infectie in een dodelijke infectie veranderen. In 2003 zijn ook mensen overleden. Voor watervogels en kippen is het een orofaecale infectie. De typen H5 en H7 geven klinische symptomen in de darmen en in de luchtwegen. De oorzaak van uitbraken bij kippen was het verplaatsen van zieke dieren. In China is het H5N1 virus gemuteerd en niet bestreden!

Wilde vogels kunnen besmet zijn met het virus en toch niet ziek zijn. Zij verspreiden in hun ontlasting wel het virus. De uitbraken onder de kippen waren tijdens de vogeltrek in gebieden met overvliegende trekvogels. Nu zijn er ook 's zomers uitbraken in kolonies van broedende meeuwen en sterns. Het virus blijkt het hele jaar aanwezig te zijn in NW-Europa en verspreid te zijn over de hele wereld. Het wordt ook gevonden bij zoogdieren, maar er is zelden verspreiding van zoogdier naar zoogdier.

De WHO heeft gemeld dat vanaf 2016 er een laag risico bestaat voor mensen. Het zoeken blijft naar werkzame vaccinaties met zowel een cellulaire als humorale immuniteit.

Door preventief te vaccineren spreidt de ziekte minder. Bij een uitbraak wordt er stamping out gehanteerd. Om de vogelgriep te bestrijden is het voorkomen van transmissie door onder andere hygiëne belangrijk. Het reproductiegetal moet minder dan 1 worden: $R < 1$.

Her vaccineren kan niet door middel van sprayen, dat is te gevaarlijk voor de mens. Iedere kip of ieder ei moet individueel gevaccineerd worden. Tot slot van deze leerzame voordracht nog een geruststelling: de zangvogels in de tuin zijn niet gevoelig voor vogelgriep!

Na de lunch sprak **dr. ir. O.L.M. (Olga) Haenen** over: **'Insectenkweek voor food en feed als 6e dierhouderijsector in Nederland, met focus op veterinaire aspecten en One Health'**.

Mevrouw Haenen was werkzaam in het onderzoek naar visziekten.

Door de Hogere Agrarische School in 's-Hertogenbosch werd zij benaderd om zich te verdiepen in insectenkweek voor food en feed. Insecten zijn minder vervuilend dan de nu gebruikte diervoedingsproducten: vismeel en sojameel.

Het doel is om zowel vissen als dieren als insecten deel te laten zijn van een gezonde, duurzame, veilige keten tot aan het eindpunt voor de consument.

Gekweekt worden vooral meelwormen: 1.000 kg/week. Tevens de larven van de Black Soldier Fly.

Het voedsel voor de insecten bestaat uit voedselresten van mensen. De mest van insecten heet FRASS en is tuinbouwmest.

Ook insecten kunnen ziek worden door schimmels en bacteriën.

De conclusies van deze presentatie zijn:

- De insectenkweek voor feed en food is de zesde dierhouderijsector in Nederland, mede dankzij minister Schouten.
- De sector groeit vooral door het feed aandeel.
- Ziekten bij insecten zijn nog onbekend; wel zijn er pathogene bacteriën en schimmels aangetoond.
- Dierziekten kunnen overgebracht worden via de insecten als er dierpathogenen in het insectenvoer zitten. Dit kan als de insecten op zogenaamd rest-stroom substraten gekweekt worden.
- De veiligheid van food zou geborgd zijn met een HACCP test van het insecten-eindproduct. Zou dat voldoende zijn voor de humane consumptie van insecten?
- Hoe groot is de kans op een zoönose? Bij de juiste hygiëne is dat uit te sluiten. De bedrijven moeten wel blijven testen op microbiële flora en op de risico's op alle momenten in de productiecycclus.
- Allergieën bij mensen komen wel voor.
- Stanklachten van omwonenden bij een insectenkweekbedrijf komen veel voor.

Er blijft nog veel te onderzoeken in de insectenbranche. Deze nieuwe eiwitten zijn nodig in de toekomst om de wereldbevolking te voeden. Veterinaire kennis van een gezonde en veilige productie van insectenkweek is nodig.

Eén vraag uit de zaal: hoe euthanaseer je insecten? Antwoord: koelen en als ze koud zijn de kop eraf snijden. Nooit bevroren bij koudbloedige dieren!!!

Anneke Wierenga - van Beelen